

Egyedül kegyelemből

Lekció: Zsolt 86/Textus: Mt 20,1-16

2024. augusztus 4.

Kedves Gyülekezet!

Jézus rövid megjegyzését, melyet ehhez a példázathoz fűzött, sokszor hallhattuk már, az eredeti helyéből kiszakítva közmondássá vált. „Ne szomorkodj, utolsókból lesznek az elsők...” –hangzik nagyvonalú vigasztalásként. Ez körülbelül azt jelenti, hogy „nincs még veszve minden, ha összeszeded magad...” „Elsőkből lesznek az utolsók, meglátjátok!” – hangzik a vészjósló ítélet. „Lám, lám, hogy elbízta magát, meglátjátok, meg fog még szégyenülni.” –reménykednek az irigyek. És van, amikor ezzel az idézettel az élet igazságtalanságára, kiszámíthatatlanságára és a szerencse forgandóságára utalnak.

Jézus szavainak azonban egészen más jelentése és célja van és hogy ezt megértsük, ismernünk kell azt a helyzetet, amire a példázat és az ahhoz fűzött megjegyzés reflektál. Közvetlenül előtte Máté evangéliumában egy ifjúról olvashatunk, aki szerette volna elnyerni az örök életet és tudni akarta, hogy mit kell még a Tízparancsolat betartásán kívül megtennie ezért. Jézus hívta, hogy vagyonáról lemondva kövesse őt. Ekkor derült ki, hogy a vagyon adta biztonság fontosabb volt számára mint a mennyek országának kincse. Ennek kapcsán kérdezi meg Péter Jézustól: „Mi elhagytunk mindent és követtünk téged, mi lesz hát a jutalmunk?” Mi képesek voltunk arra, amire ez a fiatalember nem. Mi is az a kincs, amit említettél neki? Jézus ízelítőt ad nekik mindabból a jóból, ami a tanítványokra vár, majd hozzáfűzi: „De sok elsőből lesz utolsó, és sok utolsóból első.” Ez a figyelmeztetés a 12 tanítványnak, az első hallgatóságnak szól. A példázat a mennyek országáról, a meghökkentő módon viselkedő gazdáról, az első és az utolsó munkásokról azért hangzik el, hogy kibontsa, magyarázza a figyelmeztetést, miközben behívja a tanítványokat, hogy találják meg magukat a történetben és ezáltal azt, ami rájuk vonatkozik. Jézus mai hallgatóságaként ez a hívás nekünk is szól. Vegyük tehát sorra a szereplőket és az eseményeket!

Az első munkások

Az első munkások már korán hajnalban a kor szokásai szerint a piacon álltak és kínálták a munkaerejüket a tehetősebbeknek. Komoly tétje volt annak, hogy felfogadja-e őket valaki: rendszeres pénzkereseti forrással nem rendelkezvén napról-napra, munkáról-munkára éltek és próbálták fenntartani magukat és a családjukat. Ha nincs bevétel, nincs étel. A tét az életfeltételek biztosítása. Ez a nap eredményesnek ígérkezett. Már hajnalban kaptak ajánlatot, ráadásul egy tisztességes napi fizetséget egy napi szőlőmunkáért. Megegyeztek a gazdával és elmentek dolgozni hozzá. A nap folyamán többször is érkeztek újabb munkások a szőlőbe. Biztosan sürgős volt a gazdának, hogy mihamarabb végére érjenek a munkának.

Elérkezett az este. Most megkapják munkájuk gyümölcsét, amiért egész nap izzadtak és fáradtak. Sikeres napot zárhatnak. Megérkezik a vincellér és elkezd osztani a béreket. Ekkor érkezik a nagy meglepetés: az utolsónak beállt munkások is egy teljes napi bért kapnak, pedig alig dolgoztak valamit érte! Micsoda nagylelkű gazda!

„Ha ők többet kapnak mint járna nekik, akkor biztosan mi is. Ez így igazságos; ugyanannyi plusz minket is megillet” – gondolhatták az első munkások. A sor végén érkezett a vincellér hozzájuk is. A várva várt pillanat azonban keserű csalódást hozott. Pont annyit kaptak, mint amiben megállapodtak a gazdával. Egy fillérrel sem többet. Szinte halljuk, ahogy zúgolódnak: „Az értékelésben meg kell jelennie a különbségnek, hogy mi többet dolgoztunk és szenvedtünk mint ők. Nekünk több jár, mint nekik. Nem vagyunk egyenlők! Ez nem igazságos! Mindenki azután kapjon, amit megérdemel, ez így helyes!” Ismerősek ezek a mondatok, ezek az érzések?

Sok idő telt el hajnal óta... és az elsők megfeledkeztek arról, hogy kora reggel még az ő aznapi bevételük sem volt biztos, teljes kiszolgáltatottságban várták, hogy valakinek a szeme megakadjon rajtuk. Valamennyien a munkaadók kiválasztásától függtek. És most a később érkező sorstársaik fölé helyezték magukat. Bírókká lettek és ők akarták eldönteni, hogy kinek mi jár és mi alapján, megkérdőjelezve a munkaadó döntését is.

Az utolsó munkások

Délután öt óra volt már, lassan a munkaidő végéhez közeledtek. A mai egy sikertelen nap. Senki nem fogadta fel őket. Hasztalan várakoztak, ma üres kézzel kell hazatérniük. Talán ideje is indulni. Egyszer csak megjelent egy szőlőtulajdonos. Talán nem is először a nap folyamán... Megszólította őket: „Miért álltok itt egész nap tétlenül?” Aztán ezt mondta: „Menjetek ti is a szőlőbe!” Micsoda csoda! Már mentek is. A kis pénz is jobb mint a semmi... Nemsokára érkezett a fizetés ideje. Velük kezdtek. Egy dénárt kaptak. Egy dénár – egy teljes napi bér! Nem hittek a szemüknek. Messze nem dolgoztak ennyit. Nem érdemelték meg, erre nem volt magyarázat. Biztos, hogy ez a valóság és nem egy álom? Meg vannak mentve.

Nem olvassuk, hogy az utolsó munkásoknak mi volt a válaszuk a gazda jóságára. Hogy hangosan hálálkodtak vagy döbbenet, földbe gyökerezett lábakkal álltak vagy fellelegezve rohantak haza, hogy ujjongva mondják el a szenzációt: megkönyörültek rajtuk!

A gazda

Korán talpon volt már. Valószínűleg hetek óta gondosan figyelte a szőlőjét, hogy mikor jön el a nagy munkálat, a betakarítás ideje. Sok volt a munka és a szőlő nem várhatott tovább. Eljött az idő. A piacon egyből kapott munkaerőt, fel is fogadta őket dolgozni. De ahogy telt az idő, ismét kiment. Talán túl nagy volt a munka annyi embernek. Meglátta a tétlenül, haszontalanul ácsorgókat. Még sok volt hátra a naptól, ne vesztegessék tovább az idejüket, menjenek és dolgozzanak neki. Ne aggódjanak, ami jogos, Isten és ember előtt tisztességes, azt megadja nekik. Három óra múlva megismételte ugyanezt. Aztán nem tudni, miért, de az utolsó pillanatban is kiment. Ilyenkor már

nem szoktak napszámosokat felfogadni, de talált olyanokat, akik egész nap parlagon heverték. Ezeknek az embereknek haszontalanul telt el a napja. Nem tudni, miért nem fogadta fel senki őket. Lehet, hogy más szemében nem tűntek jó munkaerőnek, ő viszont megteheti, hogy alkalmazza és ezáltal keresethez juttatja őket.

Elérkezett a fizetés ideje. Tudta, hogy mindegyik napszámosnak egyformán szüksége van a pénzre, az egy napi bevételen az életük és családjuk élete múlik. Ő megteheti, hogy mindenkinek legyen elég. Utasította a vincellért, hogy mindenki a teljes keresetet kapja; ebből rajta kívül senkinek nem születik kára. Övé a birtok, megteheti, hogy nagyvonalú. A bérek kiosztása után zúgolódás tört ki azok között, akiket hajnalban fogadott föl. „Egyenlővé tetted ezeket az utolsókat velünk!” – hangzott a sérelem. A gazda nagyvonalúsága nem az ő jóságában való gyönyörködést váltotta ki ezekből az emberekből, hanem a keserű irigységet. Ugyan nem tartozott magyarázattal, de mégis beszédbe elegyedett az egyik zúgolódóval.

„Barátom, nem károsítottalak meg téged, megkaptad azt, amit ígértem. Miért bánt téged az, hogy más munkásomnak is annyit adok, mint neked? Hát nem szabad nekem azt tenni a vagyonommal, amit akarok? Netán ne lenne törvény szerinti az, amit teszek? Mindketten tudták, hogy nem megy szembe a napszámosokra vonatkozó mózesi törvényekkel, sőt, bőven betartotta azokat; nemcsak jogosan megadta a munkáért járó fizetséget, de még gondoskodott is az elesettekről. Mi hát a valódi probléma? A te szemed azért gonosz, mert én jó vagyok? Nem lehet, hogy a te hozzáállásoddal van a gond? Mi van benned?

Kedves gyülekezet!

Az Ószövetség tanúsága szerint Isten az, akire egyedül igaz, hogy jó. Minden tanítvány tudta tehát, hogy a példázatban szereplő gazda nem lehet más, mint Isten, aki a nap végén, az ítéletkor megjutalmazza azokat, akik az Ő országa építésén fáradoztak. Mindent természetesen szigorúan csak őérte tettek. Mindent hátrahagytak, a saját hasznukkal egyáltalán nem törődve, teljesen rábízták magukat Istenre... Vajon tényleg így van ez? – teszi fel a kérdést Jézus a példázaton keresztül. Nézzetek csak magatokba, nem tesz-e a saját jóságotokba vetett hit felfuvalkodottá, miközben összeméritek magatokat másokkal!

Kedves napszámosok közössége!

A gazda jó. A gazda szabadon dönt és mindenkéül fölötte áll. Nem kényszeríthető, nem megvásárolható. Nem az elvégzett munkánk mennyisége és minősége, hanem az Ő jósága szerint ajándékoz minket. Ez nemcsak rád, hanem arra a bizonyos másikra is igaz. Milyen érzés tölt el, ha erre gondolsz?

Ebben a példázatban mindenkit a gazda kegyelme mentett meg. Ő volt az, aki megkereste és elküldte őket a szőlőbe. Akárcsak minket, akiket a menny és a föld Ura keresett és keres azóta is, hogy ne maradjunk kívül az Ő országán, hanem álljunk be mihamarabb az Ő szolgálatába, amíg tart a hívás, amíg tart a nap.

Volt valami, amiről a 12 tanítvány még nem tudhatott. Ez az, hogy a gazda kegyelme neki magának nagyon sokba került. Rögtön ezután a példázat után írja le Máté azt, hogy Jézus harmadszor szól a haláláról és a feltámadásáról. Jézus Krisztus, Isten Fia volt az a munkás, aki a legelső volt, az egyetlen, aki tökéletesen és teljesen elvégezte mindazt, amit Isten rábízott. Hagyta, hogy itt a földön utolsóként kezeljék és engedte, hogy mindazért, amit Ő elvégzett mi mindannyian teljes részt kapjunk; az örök életet. Ez Isten kegyelme. Jézus Krisztust pedig az engedelmességéért a mennyek országában a legnagyobb dicsőséget és méltóságot adta neki, amit valamennyien meg fogunk látni mikor visszajön.

Az utolsó munkásnak nem az elesettségük miatt lettek elsők... hanem azért, mert tudták hogy semmit nem tudnak felmutatni és teljesen kegyelemre szorúlnak. Az első munkások pedig azért lettek utolsók, mert megfeledkeztek arról, hogy ők is kegyelemre szorultak. Ne feledkezzetek meg a kegyelemről! Mert „Így lesznek az utolsókból elsők és az elsőkből utolsók.” Ámen!

(Hábel-Szabó Réka)